

Memo

Datum 22 december 2021
Van Wilma Paalman
Aan Erik Volmerink, wethouder gemeente Tubbergen
Kopie aan Patricia Ankersmid, Maike Steegink, Olaf Lammersen
Onderwerp Nadere informatie aan de gemeenteraad Tubbergen

Inleiding

Tijdens de informatiesessie voor de gemeenteraad van Tubbergen kwam er vanuit een aantal gemeenteraadsleden de vraag waarom er niet gekozen was voor een Lokaal Energiebedrijf en in samenhang daarmee hoe er gegarandeerd kan worden dat de resultaten/opbrengsten van projecten in Tubbergen ook ten goede komt aan inwoners uit Tubbergen.

In dit memo geven we een aanvullende toelichting over waarom we gekozen hebben voor een regionaal energiebedrijf en hoe de resultaten/opbrengsten ten goede komen aan het gebied waarin de ontwikkeling plaats vindt. Bij het laatste punt maken we onderscheid tussen kleinschalige en grootschalige projecten.

Aanleiding

Directe aanleiding voor het onderzoek naar een eigen energiebedrijf waren 2 moties januari en februari 2020 in de gemeenteraden van Tubbergen en Losser. In Dinkelland is geen motie aangenomen, maar heeft het college toegezegd een en ander eveneens te willen onderzoeken.

De gemeenteraad van Tubbergen heeft in de motie aangegeven dat het college zou moeten onderzoeken of de gemeente zelf windmolens kan realiseren en exploiteren, zodat de opbrengsten ten goede komen aan de gemeenschap van de gemeente Tubbergen. In Dinkelland en Losser lagen gelijksoortige verzoeken, weliswaar niet gericht op windmolens, maar wel op het zelf exploiteren van duurzame energieopwekking. In april 2021 is in Tubbergen een 2^e motie aangenomen waarbij het college werd opgeroepen zich in te spannen een gemeentelijk energiebedrijf op te zetten, waarbij de opbrengsten ten goede zouden komen aan de inwoners van de gemeente Tubbergen. Het doel van de moties was in alle gemeenten hetzelfde: de lusten moesten komen waar ook de lasten waren.

Waarom een regionaal energiebedrijf?

Nadat de eerste moties zijn aangenomen hebben er een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden op het gebied van de organisatie rond het realiseren van de opwekking van duurzame energie in de gemeenten in Noordoost Twente. De belangrijkste zijn de gerealiseerde organisatorische samenwerking in "Energie van Noordoost Twente" en het gezamenlijke bod van de gemeenten in Noordoost Twente voor wat betreft het aantal GWh richting de Regionale Energie Strategie Twente (RES Twente).

Tevens is geconstateerd dat de Lokale Energie Initiatieven (LEI's) uit het gebied nog niet in staat zijn om grootschalige projecten uit te voeren. Ze bestaan nog niet zo lang en er wordt gewerkt met vrijwilligers.

Tijdens het onderzoek is verder geconstateerd dat de gemeenten een regierol hebben bij het realiseren van voldoende duurzame energie. Waarbij de oprichting van het Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente (REB-NOT) voor gemeenten een middel is om een tweetal doelen te bereiken. Dit betreft zowel de kwantitatieve doelstelling (aantal GWh) als de kwalitatieve doelstelling (50 % Lokaal Eigendom).

Omdat het kwantitatieve doel (aantal GWh) gezamenlijk is gedaan, ligt het voor de hand om voor het bereiken van dit doel het middel ook gezamenlijk op te richten.

Voor het bereiken van het kwalitatieve doel is geconcludeerd dat er dan binnen REB-NOT door gemeenten samengewerkt zou moeten worden met de LEI's uit het gebied. Dit om te voorkomen (zoals bij Agem is gebeurd) dat de gemeenten in feite de concurrentie aangaan met de LEI's, dus met de eigen inwoners.

N.B.: Agem is in 2013 opgericht door 8 gemeenten in de Achterhoek en is in 2018 uitgebreid met inmiddels 15 LEI's. Overigens heeft Agem wel een veel bredere doelstelling en opzet.

Deze samenwerking vanaf het begin past ook goed bij het uitgangspunt dat deelname van de gemeenten tijdelijk zou dienen te zijn. Op dit moment gaan we ervan uit dat de gemeenten vijf jaar deelnemen en dat het REB-NOT vervolgens zelfstandig verder gaat als samenwerking van de LEI's in het gebied.

In het afgelopen jaar is het besluit genomen om voorlopig geen visie op de ontwikkeling van wind in de gemeente Tubbergen vast te stellen.

De consequentie hiervan is dat er momenteel ook geen gemeentelijke projecten op dit gebied kunnen worden gerealiseerd. Bovendien ligt Tubbergen in een gebied wat door Enexis de code rood heeft gekregen, zodat er geen projecten kunnen worden gerealiseerd.

De consequentie daarvan is dat de projecten die op dit moment nog kunnen worden gerealiseerd kleinschalig zijn.

Zou er gekozen worden voor een gemeentelijk energiebedrijf voor Tubbergen, dan zou dit zo beperkt van omvang zijn, dat er niet efficiënt kleinschalige projecten gerealiseerd kunnen worden en niet gestart kan worden met de voorbereiding van grootschalige ontwikkelingen. Bovendien ontstaat er dan ook geen samenwerking tussen de LEI's in het gebied. En het afgelopen halfjaar heeft al aangetoond dat de LEI's onderling veel van elkaar kunnen leren en dat er bijvoorbeeld ook gezamenlijk projecten kunnen worden ontwikkeld. Bij een gemeentelijk energiebedrijf voor Tubbergen zal het bovendien vrijwel onmogelijk zijn om hier na vijf jaar uit te stappen.

Tot slot is een gemeentelijk energiebedrijf niet noodzakelijk om te bereiken dat de lusten terecht komen in het gebied waar de grootschalige ontwikkeling wordt gerealiseerd. Zie verder hierna.

Hoe komen bij een Regionaal Energiebedrijf de lusten in een gebied terecht

Zoals aangegeven dient hierbij onderscheid gemaakt te worden tussen kleinschalige en grootschalige projecten. In feite tussen projecten die met de SCE-regeling worden gerealiseerd en projecten die met de SDE-regeling worden gerealiseerd.

Bij projecten met de SCE-regeling moet de aanvraag gedaan worden door een coöperatie met leden, dus door de deelnemende LEI's. Het REB-NOT ondersteunt de realisatie van deze projecten (voor zover dat noodzakelijk wordt geacht door de betreffende LEI's) en ontvangt daarvoor een vergoeding.

De exploitatieresultaten van deze projecten komen verder geheel ten goede aan de betreffende LEI en daarmee aan de leden van die LEI. Leden kunnen zich aanmelden als ze vallen onder de postcode van dat gebied. Als het project wordt gerealiseerd in een postcodegebied aan de rand van Tubbergen, kunnen zich ook leden aanmelden uit een aangrenzend gebied in een andere gemeente. Maar omgekeerd geldt dit ook. Inwoners uit Tubbergen kunnen zich ook aanmelden als lid voor projecten in Dinkelland als hun postcode in de postcode van valt.

Per LEI kan er voor maximaal 500.000 Wp aan een project worden deelgenomen. Bij grotere daken/projecten zullen er dus meerdere LEI's moeten deelnemen aan dat project om het te kunnen realiseren.

Projecten met de SDE-regeling worden ontwikkeld en gerealiseerd vanuit het REB-NOT. Deze worden per project ondergebracht in een BV waarvan het REB-NOT de enige aandeelhouder is.

Een deel van de voordelen voor de inwoners van het gebied waar de ontwikkeling wordt gerealiseerd, valt onder de kosten van een dergelijk project. Denk aan de vergoeding voor de grondeigenaar of eigenaren. Ook de vergoedingen aan individuele omwonenden en aan het gebiedsfonds (er is gekozen voor een vergoeding van € 1 per MWh, in plaats van de geadviseerde € 0,50 per MWh) vallen onder de kosten. Dat geldt ook voor de rente die investeerders (inwoners, ondernemers en eventueel gemeente) ontvangen voor hun investering in deze projecten.

Na aftrek van alle kosten en de reserveringen (vervanging omvormers), voorzieningen (onderhoud) en eventuele verrekeningen resteert een netto exploitatieresultaat per project.

In de statuten van REB-NOT is vastgelegd dat dit exploitatieresultaat wordt uitgekeerd aan het gebiedsfonds. Het is vervolgens aan het gebiedsfonds om te bepalen wat er met dit resultaat wordt gedaan. Een gebiedsfonds kan bijvoorbeeld vallen onder een organisatie voor Plaatselijk Belang, maar er kan ook een aparte rechtspersoon worden opgericht.

Op deze manier is dus gegarandeerd dat het betrokken gebied de lusten ontvangt van de lasten die men ondervindt als er een grootschalige ontwikkeling in hun gebied plaatsvindt.